

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Richten in de woestijn

"daartoe zal Ik u brengen in de woestijn der volken, en Ik zal met u aldaar rechten, aangezicht aan aangezicht"

Ezechiël 20:35

Zolang er leven is, is er hoop. Met die gedachte zullen de oudsten van Israël naar de profeet Ezechiël zijn gegaan. Velen zijn al in ballingschap geleid. Van het koninkrijk Juda is niet veel meer over. Het lijkt er op dat binnen korte tijd de muren van Jeruzalem zullen vallen. Maar de leiders denken dat dit niet zal gebeuren. Het is toch Gods eigen stad? Spoedig zullen ballingen terug kunnen keren en er zal een hereniging komen met Zedekia en hen die nog in de Godsstad zijn. En ze verwachten dat de profeet hen troostwoorden zal geven waardoor ze worden bevestigd in hun gedachten en verwachting. Maar dat valt tegen. De Heere maakt ze bekend dat Hij met Zijn volk in het gericht zal treden! Er komt een vreselijk strafgericht! Het oordeel wordt verder voltrokken!

Toen Israël destijds uit Egypte trok, volgde daarna een verblijf in de woestijn. Daar werden wegens ongelovigheid en opstandigheid van Israël, oordelen voltrokken.

Opnieuw zullen ze als in een woestijn zijn, een plaats waar de Heere een rechtsgeding met Zijn volk zal houden. Dat zal zijn de woestijn der volken. Dat wilde Israël toch? Ze wilden toch zijn als de heidenvolken en doen als die volken? Ze moesten een afgezonderd volk zijn, maar ze zochten altijd contact met de andere volken. Ze namen de gewoontes en afgoderij van hen over. Welnu, God zal ze geven wat ze wilden. De Heere zal ze onder de volken brengen maar: verstrooid, in ballingschap. En dan komen ze er achter dat het bij die volken geen paradijs is maar woestijn. Een wereld van zonde en ellende. Een land vol beproeving en moeite. Zal dat de ondergang betekenen? Israël gaat op in de volken der wereld?

Neen, aldaar zal Ik met u rechten. In die verstrooiing, als Israël temidden van die volken is, zal de Heere met Zijn gericht komen. Dat zal een persoonlijke confrontatie zijn, van aangezicht tot aangezicht. Recht tegen over elkaar, zonder tussenpersoon. Geen inmenging van een ander er bij. In dat rechtsgeding zal Israël zijn zonde en ontrouw gaan bekennen. En het toornig ingrijpen van de Heere zal een einde maken aan dat leven in zonde en ongerechtigheid. In plaats van afgoden gaat de Heere Zelf weer over Zijn volk heersen. Zo zal de Heere verhinderen dat Israël wordt als de andere volken. De Heere zal ze brengen tot erkenning van Zijn koningschap.

Worden wij zo in die weg geleid? Dan gaan we onze onwaardigheid inleven en alle rechten verliezen. Dan is er voor zalig worden geen mogelijkheid meer bij de mens vandaan. In de wildernis en dorheid van de woestijn wordt de weg van het vlees afgesneden. Er moet recht geschieden! En het gebed wordt geboren: gena o God! Wees Gij mijn Borg! En voor dat woestijnvolk wordt het waar: zo Gij in het recht wilt treden en gadeslaan mijn ongerechtigheden, ach wie zal dan bestaan? Dan klinkt het troostwoord: gij zult door gerechtigheid bevestigd worden! In Zijn neerbuigende liefde ontfermt Zich de Heere over hen. Hij heeft Hulp besteld bij die Held, Die de straf en de vervloeking draagt en de gerechtigheid verwerft. Zijn verlossings-

werk wordt heerlijk, Zijn Borgwerk dierbaar. Zo laat de Heere in gunst Zijn oog nog vallen op dat volk. Hier staan we voor de diepte van Gods verkiezing. Er vindt wel gerichtsoefening plaats maar dat betekent geen totale uitroeiing. Ik zal u onder de roede doen doorgaan!

Als de herder 's avonds met zijn kudde terugkeert naar de schaapskooi, doet hij ze één voor één onder zijn staf doorgaan. Hij telt zijn schapen en laat hen binnen. Maar tegelijk sluit hij de vreemde schapen en dieren buiten! Dat is de schifting, de scheiding die zich voltrekt. Wat niet deugt wordt weggedaan, de dode ranken worden afgesneden. Dus het volk wordt niet vernietigd. Door het gericht heen wordt het volk gezuiverd.

Ook persoonlijk vindt dan die scheiding plaats. Geen aanpassing aan de wereld, maar afgezonderd worden voor de Heere en Zijn dienst. O u valt zichzelf hard tegen, krijgt een walging aan uzelf vanwege alle zonden. Maar verdenk de Heere niet in Zijn zaligende liefde. Op de rechtsgrond van Christus' verdienste niet schuldig gekeurd, hoop dan volkomen op Zijn genade! Dan zult u zich verwonderen over de onuitsprekelijke barmhartigheid van de Heere. In de band van Zijn verbond, zal de Heere Zijn volk beminnen en vasthouden en zij zullen weten, dat Hij de Heere is.

J.P. Boiten

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. L.P. Boiten opgenomen over Ezechiël 20:35 "Richten in de woestijn." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 3:16-17 onder het opschrift "De Bijbel Gods Woord". Ds. P. Roos levert een bijdrage onder de titel "In gesprek". Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de woorden van Agur en schrijft een column onder de titel "Kleine oecumene"

die gaat over CGK, GKV en NGK. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een bijdrage naar aanleiding van een boek over de fam. Aalders. Ds. K. Hoefnagel levert een bijdrage onder de titel (Kerkenraads-)lid blijven of niet. Ondergetekende schrijft een artikel over Jacobus Borstius. Misschien zijn er onder de (oudere) lezers nog wel die catechisatie gehad hebben uit het vragenboekje van ds. Borstius bestemd voor jonge kinderen.

Bijbeldag Gent

Velen waren 7 juni j.l. naar Gent gekomen. Niet alleen vanuit de ondersteunende gemeenten, maar ook van andere gemeenten hebben wij leden ontmoet die van harte met het werk van onze br. Bor meeleven. Ook de hoogbejaarde moeder van br. Bor mocht aanwezig zijn. Het was een goede dag waarop je je thuis voelt. Het is een verblijvende zaak dat het werk in Gent door zovelen gesteund en gedragen wordt. Br. Bor mag dit werk nu al weer 30 jaar doen. We weten nog dat hij ermee begonnen is. De tijd vliegt. Of beter gezegd: wij vliegen daarheen. Rekenen we daar wel voldoende mee? De eeuwigheid zal openbaren wat dit werk voor vruchten heeft mogen dragen. We wensen br. en zr. Bor en hun gezin van harte sterkte toe in Gent. Moge de Heere het werk dat daar verricht mag worden met Zijn zegen achtervolgen.

Fam. A. Beukers- de Lange

Zeer velen waren naar Alphen a/d Rijn gegaan om de fam. Beukers de hand te drukken ter gelegenheid van hun 60-jarig huwelijksjubileum. Met name onze br. Beukers heft lichamelijk heel wat moeten meemaken de laatste tijd. Het is een wonder dat dit jubileum beleefd mocht worden. Het vele meeleven heeft hen bijzonder goed gedaan. De Heere

gedenke beide in alle opzichten bij het klimmen der jaren en bij het naderen van de eeuwigheid.

Ontmoetingsdag Urk

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden 20 september op Urk in de Eben-Haëzerkerk. Noteert u deze datum alvast in uw agenda.

Ambtelijke praktijk

DE BIJBEL GODS WOORD

2 Tim 3: 16 en 17

Over de Bijbel is heel wat te doen, hij ligt onder vuur. Niet alleen vandaag. Gaan we de kerkgeschiedenis na, dan gaat het elke eeuw over de Bijbel. Nu mogen we aan alles niet voorbijgaan. Op de kerkelijke markt ligt wat. Openlijk of bedektelijk. Er gaat wat in tegen Gods Woord. We kunnen het lezen. Maar er is ook lectuur die bedekt wordt met een gereformeerde vlag. Het laatste is zeer gevaarlijk. Vandaar dat attentheid bijzonder bij ambtsdragers zeer geboden is. De toetsing aan het Woord van de Heere mag geen zaak van verleden tijd zijn. Toetsing aan Schrift en belijdenis behoort tot de identiteit van de kerk, die gereformeerd wil zijn. Het gaat dus bijzonder in het kerkelijke leven om het Woord van de Heere. Het: zo zegt de Heere! Er staat geschreven! Dit nu heeft Paulus zijn zoon en mededienaar Timotheüs ook voorghouden. Met nadruk heeft Paulus tot hem gezegd: Timotheüs! Blijf bij hetgeen gij geleerd hebt (vs. 1). Dit nu was noodzakelijk voor Timotheüs zelf, voor zijn persoonlijk leven en zijn ambtelijk werk. Zijn roeping was om anderen te onderwijzen. In gebondenheid aan de Schriften moest dit geschieden. Waarom nu worden de Schriften zo bijzonder benadrukt? Omdat ze alleen van God ingegeven zijn. Met overtuiging schrijft Paulus dit aan Timotheüs.

De inspiratie

De gedachten over de theopneustie of inspiratie van de Heilige Schrift zijn bekend. Wat gaan de wegen ver uiteen. Zeer gevaarlijk is de woordspeling: de Bijbel is niet Gods Woord, maar Gods Woord is wel in de Bijbel. Door de verlichting met de Heilige Geest komt men erachter wat Gods Woord is, zo denkt men, zo zegt men. Tot de tijdgebondenheid van ondermeer ethische zaken of verruiming ervan kunnen we gezamenlijk komen, zonder tekort te doen aan ons christelijke belijden. Dit is zeer gevaarlijk! Door de aanvaarding van de moderne wijze van denken wordt er in

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 3 juli verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 26 juni.

AvH

de praktijk afgerekend met het geloof dat de Bijbel is het onfeilbaar Woord van God. Hierdoor staat men haaks op wat de gereformeerde confessie en de gereformeerde theologie belijdt. Zij be-roepen zich voor de leer op de Schrift want zij is door de Heilige Geest geïnspireerd en zo volkomen het betrouwbare Woord van God. De Kerk heeft daarom de roeping, de heilige plicht, om van de Schrift niets anders door te geven dan wat de Schrift van zichzelf zegt. Zo alleen doet zij recht aan het Woord van de Heere. Het gaat immers in alle tijden of omstandigheden om de heilige goddelijke Schriften. Om de heilige canonieke boeken die van God zijn. Zoals beleden wordt in de N.G.B. art. 2-7. Dit is geen starheid, maar waarheid! En die waarheid wordt versterkt door deze zaak dat wij door het werk van de Heilige Geest de Heilige Schrift hebben ontvangen. We verkrijgen zo de verzekering door de werking van Gods Geest in het hart dat ze van God zijn. Nimmer mag ook vergeten worden dat de Schrift door God is geademd. Hij is door God ingegeven. Deze visie ligt vast in de overtuiging van Calvijn. Voor hem is God de Auteur van wat in de Schrift geleerd wordt. Calvijn noemt de Bijbelschrijvers secretarissen van de Heilige Geest. Daarmee zegt hij dat zij niets zelf bedacht hebben. Dat zij geleid en beheerst werden door de Heilige Geest. Wat de Heere hun ingaf hebben zij gehoorzaam en getrouw weergegeven. Als het gaat over de profeten die de Heere in dienst nam, zij waren organen van de Heilige Geest, Institutie I.7.4. D.V. Het volgend jaar 2009 zal het 500 jaar geleden zijn dat Joh. Calvijn werd geboren. Er zal uitvoerig aandacht besteed worden aan het leven en werken van Calvijn. Op zich een goede zaak. Maar de spits mag niet ontbreken. Zijn we nog voluit reformatisch? Willen we calvinistisch zijn? Leven en denken we in de geest van Calvijn? Wanneer het gaat over zijn visie op de Heilige Schrift is ook van belang dat we leven bij wat hij geschreven heeft in zijn commentaar. Welk een verklaring wordt door hem gegeven van de tekst 2 Tim. 3:16.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Verklaring

Naar aanleiding van de woorden "al de Schrift is van God ingegeven", zegt Calvijn dat dit onbetwistbaar is en met eerbied door alle mensen moet aangenomen worden. Calvijn stelt ook dat dit het beginsel is dat onze religie onderscheidt van alle andere dat wij weten dat God tot ons gesproken heeft en stellig overtuigd zijn dat de profeten niet van uit het eigen gevoelen gesproken hebben maar, daar zij organen van de Heilige Geest waren, slechts tevoorschijn gebracht hebben wat hun vanuit de hemel was opgedragen. Al wie dus in de Schriften verder wil komen laat hij in de eerste plaats dit bij zichzelf vaststellen en dat de wet en de profeten niet een leer zijn door de wil van mensen tevoorschijn gebracht, maar gedicteerd door de Heilige Geest. Indien iemand tegenwerpt waaruit men dat dan kan weten, dan antwoord ik dat door de onthulling van dezelfde Geest zowel aan leerlingen als aan leraars God openbaar wordt gemaakt als de Zegsman. Want Mozes en de profeten hebben niet zo maar tevoorschijn gebracht, wat wij hebben van hun hand; doch daar zij spraken door de aandrang Gods hebben zij vol vertrouwen en onverschrokken, zoals het een feit was getuigd dat de mond Gods het gesproken had. Dezelfde Geest dus die Mozes en de profeten de zekerheid van hun roeping heeft gegeven, getuigt nu ook in onze harten dat Hij hun dienst gebruikt heeft om ons te onderrichten. En daarom is het niet verwonderlijk indien de meesten twifelen aangaande de auteur der Schrift. Want hoe de Majesteit Gods zich daar ook vertoont, toch hebben zij daar voor geen ogen, behalve zij die door de Heilige Geest verlicht zijn zodat zij zien wat weliswaar voor allen zichtbaar moest zijn, maar alleen voor de uitverkorenen (zichtbaar) is. Dit is het eerste lid: dat wij aan de Schrift dezelfde eerbied verschuldigd zijn die wij aan God toebrengen omdat zij van Hem alleen is voortgevloeid en niets menselijks als voortmengsel heeft. Aldus Calvijn. Samenvattend kunnen we zeggen: Gods Woord staat niet in de Bijbel. Dan kunnen we er alle kanten mee uit. Maar de Bijbel is Gods Woord van begin tot het einde. Zo'n rijk Woord mogen we bezitten. Uit zulk een Woord horen we prediken. Laten we in het ambtelijke contact eerbied bijbrengen voor het Woord. Het juiste omgaan met het Woord en gebed voor het luisteren en leven naar het Woord. Voor alle ambtelijke werk in de gemeente moet steeds voor de aandacht staan, dat al de Schrift van God ingegeven is. Zodat in prediking, pastoraat en catechese het gezag van het Woord en de eerbied voor het Woord behoort te domineren. De gemeente moet be-

merken: de dominee leeft bij het Woord in alles voor zijn persoonlijk en ambtelijk leven. Dit was in alles het leven van Paulus. Vandaar dat hij aan hetgeen hij van de Schriften heeft gezegd toevoegt: de van God ingegeven Schrift is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is (vs. 16b).

Het nut van de Schrift

Wat nu in vier woorden wordt genoemd is van betekenis voor Timotheüs en elke dienaar in de dienst des Heeren om bekwaammaking en wijsheid te ontvangen en zo het eenvoudige werk te doen. Wie nu zelf door de Schrift is geleerd kan de leer van de Schrift aan anderen doorgeven. Maar dan is eis dat men blijft bij wat men geleerd heeft. Dit nu heeft Paulus ook tegen Timotheüs gezegd. Vandaag is het bijzonder een centrale vraag. Willen we leerling zijn van de Schrift en ons steeds door haar laten leren? Daar hoort als vanzelf ook bij zich laten corrigeren. Het loslaten, prijsgeven van eigen gedachten. Het ingaan tegen alles wat niet gefundeerd ligt in Gods onfeilbaar Woord. Het weerleggen van dwalingen in leer en leven moet met het Woord zelf gebeuren. Nu moeten we onthouden dat het door Paulus gebruikte woord wijst op overtuigen. Die zaak mag niet ontbreken. Waarin men misgaat of mis is, moet aangetoond worden. En dat natuurlijk in de geest der liefde. We behoren verre te zijn van een Jehu's ijver. Ook van een Eli's houding. Wat wordt er toch veel gevraagd in de ambtelijke dienst. Verdiepen in de Schrift en bezinnen op de Schrift is van

meer waarde dan veel discussiëren of vergaderen. Door het Woord kunnen we wanneer het nodig is teruggebracht worden in het staan in en leven uit de gezonde leer. Als Paulus dit woord zo gebruikt dan heeft het ook ons veel te zeggen. Zo is het Woord ook gegeven tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is. Het woord dat hier gebruikt wordt wijst op opvoeden. Opleiding tot een levenswandel naar de wil des Heeren. Een wandel in de vreze des Heeren. Voorbeelden daarvan treffen we in Gods Woord aan. Alles waarop Paulus wijst komt to stand door de kracht van Gods Geest. Men wordt erin verdiept, geleid en gesterkt in de stormen en verzoeken in kerk en wereld. Paulus verzekert dat dit gebeurt. Vandaar dat hij schrijft: opdat de mens Gods volmaakt zij tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust (vs. 17).

Het doel des Heeren

De mens Gods is naar de kanttekening opmerkt een ieder die door Gods Geest geregeerd wordt en in het bijzonder de trouwe profeten en leraars. We weten dat er is het ambt aller gelovigen. De algemene en bijzondere dienst. Aan beide denkt Paulus. Het doel des Heeren moet bijzonder de ambtsdragers voor ogen staan. We weten tot welk een doel de Heere Zijn Woord heeft gegeven en Zijn heilswerk in Christus heeft geopenbaard om mensen te scheppen en te leiden tot goede werken. Elke dienaar moet daarnaar uitzien en voor werken met het Goddelijke Woord in de hand en in de mond.

M.C. Tanis

Bijbelstudie

Woorden van Agur - 19

Spr. 30:26:

De konijnen zijn een onsterk volk....

Agur stelt nu de konijnen aan ons voor. Althans, in onze Statenvertaling worden ze 'konijnen' genoemd. Maar de in de tekst genoemde dieren zijn anders dan de konijnen zoals wij die kennen. Die leven op zandgronden, met name in de duinen. Terwijl de in de tekst bedoelde dieren in rotsachtige gebieden huizen. Wel lijken ze in grootte en vorm op onze konijnen, maar ze zijn anders.

Klipdas

Bedoeld is een dier, dat in het hebreuws 'shaphan' heet; in het latijn 'hyrax syriacus'. Laten we hem maar klipdas noemen. Hoe de Statenvertalers er dan toe kwamen om hem 'konijn' te noemen? Dat kon nog wel eens op de een of an-

dere manier invloed van Luther zijn. Bij het vertalen van de Bijbel had Luther de gewoonte de in de Bijbel genoemde uitheemse dieren, die dus niet in Duitsland voorkwamen, aan te duiden met de namen van dieren die er veel op leken.

In Lev. 11:6 wordt het bedoelde dier ook genoemd. Daar staat het gerangschikt onder de onreine dieren; dieren die Israël dus niet mocht eten. Ook in Ps. 104: 18 wordt het genoemd. Wat we daar lezen heeft trouwens veel overeenkomst met wat Agur van dit dier weet te zeggen. Hoe moeten we dit dier ons voorstellen?

De tekst geeft aan dat het in de rotsen leeft en daar zijn woning heeft. Ik las de volgende beschrijving ervan. 'Het heeft de grootte van een haas. De poten zijn kort en de vacht dicht en zacht. Aan de voorpoten heeft het vier en aan de achterpoten drie tenen; tenen die verbonden

zijn door iets wat op een zwemvlies lijkt. Met behulp daarvan en ook van de eeltkussens onder aan de poten kan het tegen steile en gladde rotsen klimmen. Ze werken als een zuignap'.

Een en ander heeft tot gevolg dat deze dieren zich in rotsachtige gebieden gemakkelijk kunnen bewegen. Bij dreigend gevaar kunnen ze daar ook snel een veilige schuilplaats vinden, die voor hun belagers onbereikbaar is.

Ze leven in groepen en ze vertonen een gevoel van verantwoordelijkheid voor elkaar. Vandaar dat ze wachtposten uitzetten, die bij gevaar een piepend geluid laten horen waardoor de rest van de kudde gealarmeerd wordt en een schuilplaats opzoekt. Dat is ook hun enige mogelijkheid om zich in veiligheid te stellen. Andere verdedigingsmiddelen hebben ze niet. In feite kunnen ze dus alleen...vluchten.

Geen wonder dan ook dat Agur van hen zegt dat ze een machteloos volk zijn. Ja, machteloos. Ze hebben geen scherpe klauwen; geen harde hoeven; geen slag-tanden. Ze hebben geen enkel wapen. Machteloos, zwak, weerloos zijn ze. Als er gevaar dreigt moeten ze het hebben van hun snelheid om weg te kruipen. Maar dan moeten ze ook wel op tijd ge-waarschuwd worden. En het enige wat dan nog waarde blijkt te hebben zijn hun poten, waarmee ze zich vasthechten ook aan gladde rotsen.

Op die manier heeft hun Schepper ook voor deze dieren gezorgd. Hij maakte hen zo, dat ze ook in de steenrotsen kunnen leven. Waar andere dieren niet kunnen komen kan de klipdas wel zijn. En Agur heeft op zijn tocht door het rijk der natuur ook oog gekregen voor deze dieren. Hij heeft ze geobserveerd en ze hebben hem toen een paar lessen geleerd.

Net als de mieren, die hij ook bekeken heeft, hebben de klipdassen hem laten zien wat wijsheid is en wat een mens met behulp van wijsheid doen kan: zichzelf in veiligheid stellen. Maar de manier waarop de klipdas dat doet laat tegelijk weten dat hij maar zwak en machteloos is. En die les nam Agur toen tevens mee.

Machteloos

We kunnen ons heel wat verbeelden, maar wat stellen we eigenlijk voor? Er hoeft maar iets mis te gaan en we worden gewaar hoe kwetsbaar we zijn. Kwetsbaar, hulpbehoevend, machteloos. Vatbaar voor allerlei ziekten. En ook zonder dat we ziek worden worden we door de dood bedreigd. Maar nog afgedacht van deze gevaren die ons voortdurend

bedreigen zijn er nog andere gevaren ook. Gevaren van geestelijke aard.

Er zijn machten die op ons verderf uit zijn. Er wordt op ons en op onze kinderen geloerd. Hebben we er erg in? De duivel is rusteloos in de weer en hij heeft vele trawanten, die hem gewillig dienen. Sommigen zijn onzichtbaar; anderen hebben vlees en bloed. En ze kunnen zo maar aansluiten bij ons eigen boze en verkeerde hart. Verleidingen tot zonde hebben vaak en gemakkelijk succes. Zonde lijkt bevrediging te geven.

Voor de een is de luxe of het geld en voor de ander is de seks of het genot of de muziek een bron van verleiding. En wat beginnen we ertegen? Laten we maar niet te veel zelfvertrouwen hebben. We hebben er vaak niets eens erg in hoe groot de gevaren zijn.

En als we in ons geweten al wel weten dat bepaalde dingen gevaarlijk zijn, dan willen we er soms niet eens tegen ge-waarschuwd worden.

Heb er toch oog voor dat we door duizenden gevaren omringd zijn. En dat we in onszelf er niet tegen bestand zijn. En dan, aan het eind, dan is daar de onontkoombare dood. En door de dood heen de rechterstoel. Dan komt het er op aan, dat we een schuilplaats hebben gevonden; dat we veilig en geborgen zijn.

Wijsheid

Ja, een schuilplaats zoeken en daarin wegschillen. Dat is de wijsheid van de klipdassen. Dreigt er gevaar, dan worden ze gewaarschuwd en zo snel als mogelijk ze kruipen ze dan weg.

In de rotsen, waar hun belagers niet kunnen komen. Dan stellen ze zich niet op in een soort slagorde om zo gezamenlijk de vijand tegen te houden. Dan gaan ze niet haastig hun nagels scherp om daarmee zich te verdedigen.

Nee, hun wijsheid bestaat in... vluchten. Weinig eervol? Dat zij dan zo, maar het is voor de klipdas wel het veiligste.

Die wijsheid houdt Agur ons voor. Wij, in onze machteloosheid hebben ook een schuilplaats nodig. En die is er. Ja, die heeft God bereid. Waar? Hoe?

Is het niet merkwaardig dat er in de Bijbel een tekst is die over mensen spreekt, die in feite hetzelfde doen als wat Agur de klipdas heeft zien doen? Ik doel op Jes. 33:16. Daar staat van de rechtvaardigen dat de sterkten der steenrotsen zijn hoog vertrek zijn. Dat wil zeggen dat de mens die een rechtvaardige mag heten, in de rotsen woont. En dat wordt in de Schrift op verschillende plaatsen aangeduid als een geestelijke werkelijkheid.

De rechtvaardige heeft het begrepen. En hij heeft er werk van gemaakt om te schuilen op een plek waar zijn vijanden niet kunnen komen. Waar is dat? In de Heere. Niet zonder reden wordt Hij met een Rots vergeleken: Deut. 32:4; Ps. 19:15; Ps. 71:3; Jes. 26:4.

Neem nu zo'n rechtvaardige. David bijvoorbeeld. Hij heeft zichzelf leren kennen als een zwak, hulpeloos schepsel, aan alle kanten bedreigd en daardoor steeds in gevaar. Maar hij weet van de Rots des behouds. Hij weet wat het is om de toevlucht te nemen. Hij weet een schuilplaats te zoeken. Hij kent ook de veiligheid van die schuilplaats. Hij schuilt nu bij de Heere. Daar is hij tot rust gekomen. Daar kan hem niets gebeuren.

Daarin ligt de enige veiligheid voor arme zondaren. Dat heeft Agur goed gezien. En de wijsheid van die arme zondaar ligt hierin dat hij op tijd weet te vluchten. Nee, dat is niet de wijsheid waar de wereld veel voor geeft. Integendeel, de wereld acht dit de wijsheid van zwakkelingen. Het zij zo. Agur heeft het beter begrepen. En God heeft de klipdas gegeven om ons die wijsheid te leren. Misschien heeft God dat dier wel speciaal geschapen om ons deze les te onderwijzen. Kijk dan naar hen. Luister ook naar hen als ze elkaar voor dreigend gevaar waarschuwen. En volg hun voorbeeld.

Ga zo ook met anderen om. Geef waarschuwingssignalen af. Wijs op de gevaren. Vooral, wijs op de Schuilplaats. Neem anderen die het gevaar misschien niet eens zien, bij de hand en neem hen mee. Is dat niet de taak van ouders tegenover hun kinderen? Om zo samen met die kinderen een schuilplaats bij de Heere te zoeken?

Twee dingen kunnen we dus van de klipdas leren. Onze eigen zwakheid, die we inleven als God ons laat gevoelen dat we zonder Hem niets zijn en niets kunnen. Maar zo krijgt ook de Rots waarde; de door God gegeven Rots, de Heere Jezus Christus. En Hij geeft ons permissie om tot Hem te vluchten. De toestemming daartoe is al gegeven in de nodiging: Komt herwaarts tot Mij. En de belofte komt er bij: Ik zal u rust geven.

P. den Butter

IN GESPREK

Tweemaal werd in de pers binnen een korte periode gesproken over de antithese. De heren Hagoort en Knevel gebruikten de term in artikelen, die verschenen in het RD. Ze namen afstand van de antithese, zoals deze voorheen gestalte kreeg en voerden een pleidooi voor de houding van de huidige generatie, namelijk die van dialoog en authenticiteit. Met name de EO maakte de omslag van de antithese (tegenstelling) naar de dialoog (gesprek).

We hebben het dan over de verhouding tussen kerk en wereld; is er een absolute tegenstelling tussen beide, of zijn we als kerk met de wereld in gesprek (en omgekeerd: is de wereld met de kerk in gesprek)? Men sprak ook in termen van een gesloten houding naar de wereld en een open houding naar wereld en cultuur. De omslag wordt manifest in de EO. Maar daar niet alleen. Ook het volksdeel, waartoe wij ons rekenen, lijkt bezig te zijn met diezelfde overgang. Men duidt het verleden aan als de tijd van de antithese; we zouden beter kunnen spreken van het isolement. Als de huidige trend "gesprek" genoemd wordt, is die term te verhullend. Er is veel meer aan de hand dan het voeren van een gesprek. Hagoort gebruikt de term "dialoog" en deze term lijkt dicht aan te liggen tegen het compromis. Ik herinner me uit mijn studententijd dat men over 't algemeen niet veel goede woorden over had voor het woord "dialoog". Het is opmerkelijk dat de tegenwoordige moderne mens de opvattingen uit die tijd zo snel vergeten is, ook binnen onze eigen kerken. Er is in ieder geval voor het woord "dialoog" geen enkele Bijbelse onderbouwing. Dat moeten wij ons allemaal aantrekken. Ik heb het echt niet alleen over de evangelische kringen, het speelt levensgroot ook binnen onze eigen muren. We zijn hiermee op de verkeerde weg. Beide scribenten, behorend tot de meer evangelische zuil, lijken daarbij uit te gaan van de situatie van nu. De tijdgeest, de waan van de dag, bepaalt op die manier de verhoudingen; zo ligt het nu eenmaal, onontkoombaar, zegt men. We horen zo vaak, ook in reformatische kringen, dat we met de rug tegen de muur staan. Dat blijkt bijvoorbeeld inzake Internet. Dit lijkt de brug te gaan worden tussen ons en de wereld. Daar moeten we op inspelen. Er lijkt geen verzet mogelijk te zijn. Men heeft het nu eenmaal nodig voor het werk. Te weinig duidelijk wordt dan door ons opgeroepen tot een Bijbelse bezinning. Het is misschien al het gevolg van die omslag, dat we minder rekenen met de normen van Gods Woord en meer met mode en

trends, die mensen zelf bepalen.

Mij houdt de vraag bezig in hoeverre men zich voor deze omslag kan beroepen op de Schrift. Spreekt ook Gods Woord op die manier over onze houding tot de wereld? Vinden we in de Bijbel meer sporen van het gesprek dan van de antithese?

Ik zet enkele Schriftgegevens op een rij. De dagen, voorafgaande aan de zondvloed, laten aanvankelijk een sterke antithese zien tussen de twee linies, namelijk die van de zonen van God (Seth) en de zonen van de wereld (Kain). Genesis 4 toont een absolute scheiding, beter te benoemen als isolement dan als antithese. Het gaat verkeerd als de beide lijnen door elkaar gaan lopen, als het gesprek, de dialoog ontstaat. Dan verschijnen bijvoorbeeld de gemengde huwelijken ten tonele. Het wordt dan: geen vlees en geen vis. Daarom was Abraham er ook zo beducht voor dat zijn zoon zou trouwen met een Kanaänitische. Ook voor terugkeer van Izak naar Ur. "Wacht u dat ge mijn zoon niet weer daarheen brengt". Die neiging tot terugkeer vinden we ook bij Israel in de woestijn. Terug naar de vleespotten. De scheiding ongedaan maken.

Zowel Mozes als Jozua waarschuwen het volk voor omgang met de omliggende volkeren: Weet voorzeker, dat de HEERE, uw God, niet voortvaren zal deze volken van voor uw aangezicht te verdrijven; maar zij zullen ulieden zijn tot een strik, en tot een net, en tot een gesel aan uw zijden, en tot in uw ogen, totdat gij omkomt van dit goede land, hetwelk u de HEERE, uw God, gegeven heeft (Joz.23:13). Reeds Bileam had ervan gesproken dat het volk alleen moest wonen. De ballingschap is het oordeel van God over de verbreking van Gods verbond en het dienen van de afgoden der volken.

Ezra en Nehemia zijn diep ontsteld als ook na de ballingschap weer hetzelfde verschijnsel zich voordoet: vreemde vrouwen en een gemengde spraak. Juist in die dagen is er in sterke mate behoefte uitgesproken voor de antithese. Dat was trouwens ook in Babel al zo. De

Kleine oecumene

Naast de 'grote' oecumene (de fusie tussen de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken samen met de Lutherse) zijn we in ons land ook gaan spreken van de 'kleine oecumene'. Die term duidt aan het eenheidsstreven van drie kleinere kerkverbanden, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, de Nederlands Gereformeerde Kerken en de Christelijke Gereformeerde Kerken. Al jaren lang staat die oecumene op de agenda van de synoden van deze kerken. Er is al heel wat over gepraat, maar er zit weinig schot in. Zijn de deputaten in de met elkaar gevoerde gesprekken al eens van mening dat ze het licht gezien hebben, dan doet de synode dat licht weer uit of zet er een dimmer op.

Vorig jaar sprak de synode van onze kerken uitvoerig over deze oecumene. De eenheid werd er echter niet door bevorderd. De hele zaak was meer een bewijs van onderlinge on-eenheid. Het voorgestelde federatieve groeimodel dreigde binnenkerkelijk een uit-elkaar-groei-model te worden. En ondanks het bereiken (op papier) van overeenstemming omtrent de toeëigening van het heil is de echte eenwording nog een eind weg.

In deze weken is de synode van de GKV met deze materie bezig. Hoe daar op onze synode wordt gereageerd weet ik op dit moment nog niet. Wel is duidelijk dat ook daar de neuzen niet in dezelfde richting staan als het gaat om de NGK. In die relatie heten de struikelblokken de (te losse) binding aan de belijdenis en de toelating van de vrouw tot de ambten. Maar ja, in de vrijgemaakte kerken is, vergeleken met vroeger, ook heel was in beweging en waar dat op uit zal lopen? Voorlopig zullen we nog wel blijven praten. Op deputaten-niveau vooral. Heel fijn voor degenen die graag vergaderen. Intussen is het op lokaal niveau natuurlijk wel een onoverzichtelijk geheel geworden. Her en der zijn samenwerkingsgemeenten. Soms tussen GKV en NGK, soms tussen GKV en CGK, soms tussen NGK en CGK, soms tussen alle drie. Een verwarring die de kerken zelf in de hand gewerkt hebben en die niet meer in de hand gehouden kan worden.

Wat maken we het samen toch moeilijk. Wat doet God de dingen toch veel eenvoudiger. Als wij werken, zogenaamd gehoorzaam aan het 'bevel' van Christus, schiet het niet op. Het is trouwens het 'gebed' van Christus in Joh. 17. En als God dat gebed verhoort gaat het allemaal vanzelf. Het is net als met allerlei zelfverlossingspogingen. Die lopen op niets uit. Laten we het dan toch van Christus verwachten.

P. den Butter

bekende Daniël en zijn vrienden hielden zich verre van de spijzen en de cultuur van Babel. Daniël werkt weliswaar aan het hof van Babel, maar hij handhaaft in zijn optreden duidelijk de eigen geestelijke identiteit. Denk verder ook aan de drie jongelingen die weigerden te buigen voor het beeld in het dal Dura.

Op grond van deze feiten kunnen we niet anders concluderen dan dat het de grote verzoeking is voor het volk om versmelting te zoeken met de vreemde volkeren en de vreemde goden. Gods verbond biedt voldoende leefruimte en draagt vele beloften in zich. Daaraan moet het volk zich positief binden. Des Heeren deel is Zijn volk. Daar komt het voor ons en onze generatie op aan. Leven uit het verbond. Veelzeggend is de belofte in Zacharia 8:23 Het zal in die dagen geschieden, dat tien mannen, uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen, ja, de slip grijpen zullen van een Joods man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord, dat God met ulieden is. Dan grijpt de kerk niet de slip van de wereld, maar dan ziet de wereld geluk en zegen in de kerk. Ds. Heerma placht te zeggen: toen de wereld kerks werd, werd de kerk werelds. Men kan het eerste willen bereiken, maar terechtkomen in het laatste. Deze lijnen uit Gods Woord spreken alle dezelfde taal. We moeten daarom ons wachten voor de doorbraak, het verbreken van het isolement.

Maar hoe staat het dan in het Nieuwe Testament?

Hoe sprak de Heere Jezus? Sprekend over de heidenen, zei Hij: Word dan hun niet gelijk Matth.6:8)! De schatten van het Koninkrijk Gods overtreffen verre de rijkdommen van de wereld. Als Christus het gesprek voerde met mensen, leidde dat tot bekering (Samaritaanse vrouw). In Zijn gesprekken met het Joodse volk ging Hij doorgaans anders met zijn hoorders om dan wij dat in onze dagen doen (Johannes 5 t/m 9). Geen sprake van een dialoog, waarbij bepaalde zaken tegen elkaar worden uitgewisseld. Van toen af gingen vele van Zijn discipelen terug en wandelden niet meer met Hem (6:66). Zijn spreken was uitermate confronterend. Maar was Hij niet bewogen met zondaars? Zeker, en daarin behoren wij Hem na te volgen; het belette Hem echter niet te zeggen: Ga heen en zondig niet meer. Deze duidelijke taal wordt onder ons zo menigmaal gemist.

Een sprekend voorbeeld vinden we ook in Handelingen 17, als Paulus verblijft op de Areopagus in Athene. Paulus zoekt ook het gesprek met de Grieken, maar hij doet dat op een duidelijke manier. Opmerkelijk is hier dat de problemen aan beide kanten van de tafel liggen. Paulus wordt verontwaardigd als hij de menigte

afgoden ziet in de stad (Hand.17:16). De Griekse wijsgeren van hun kant strijden met hem. Het gesprek blijkt een twistgesprek te zijn. Deze realistische setting missen wij in onze situatie te vaak. We accepteren te makkelijk de van God vervreemde wereld. We roepen ook veel te weinig het ongenoegen van de wereld op. Er bestaat een vriendelijke, maar niet een eerlijke verhouding. De apostel heeft zeker zich ingespannen de mensen tegemoet te komen. Niet door alleen te zeggen dat God liefde is, maar door uit te komen bij het eindgericht. Inmiddels heeft hij al gezegd dat de afgoden der Grieken geen goden zijn. Zijn preek roept ook niet veel meer dan spot op. En dan staat er: "en alzo is Paulus uit het midden van hen weggegaan" (vers 33). Zo is met name dit gedeelte absoluut geen voedingsbodem voor de optimistische kijk, die velen hebben op de verhouding kerk en wereld.

Het woord "wereld" heeft in Bijbels spreken een negatieve klank, terwijl het Griekse woord (kosmos) van huisuit juist wel een goede klank heeft. Wereld staat gelijk aan het gevallen menselijke geslacht. Paulus spreekt erover dat de wereld hem gekruisigd is en hij voor de wereld; hij spreekt over de droefheid der wereld, die de dood werkt. Duidelijk blijkt dit ook uit meerdere plaatsen uit de brieven. Ik denk aan de Efezebrief: In welke gij eertijds gewandeld hebt, naar de eeuw dezer wereld, naar den overste van de macht der lucht, van den geest, die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid (2:2); en in 2:12: Dat gij in dien tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israels, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld.

In hoofdstuk 6 bepaalt de apostel onze positie tegenover de geestelijke boosheden van die en onze tijd. Hier horen we toch een heel andere visie dan de meer positieve invulling van de term in onze tijd.

Paulus vermaant verder de gelovigen niet gelijkvormig te worden, maar juist van binnenuit vernieuwd te worden (Rom.12:1,2).

Wat zou de apostel Johannes bedoelen als hij zegt: Haat ook de rok, die met het vlees besmet is? Ook hij trekt duidelijk

de breuklijn met de wereld.

Als we verder zoeken naar gegevens uit het Nieuwe Testament, zouden we ook kunnen denken aan het laatste Bijbelboek. Door heel Openbaringen loopt de strakke scheidslijn tussen licht en duisternis. Vergeten we immers de factor van de duivel en de hel niet. Hoe duidelijk is hij aanwezig in onze tijd. Hij kan en zal in de tempel als een god zitten. Hij strijdt tegen het levende Kind. En hoe staat de kerk erbij in die laatste dagen?

De kerk wordt gereduceerd en de kerkverlating neemt hand over hand toe. Of is het juist geen kerkverlating, maar speelt er nog iets anders? Als namelijk de tempel moet worden gemeten, blijft de voorhof buiten beschouwing want het is de heidenen overgegeven en zij zullen de heilige stad vertreden twee en veertig maanden (11:1). Niet alleen en allereerst kerkverlating, maar een overval vanuit de hel op de voorhof van de kerk; en alles wat de voorhof bevolkt, valt buiten het heilgdom en zal de kerk verlaten.

Willen wij dus in onze tijd naar het Woord luisteren? Ik vrees dat in de Schrift een oordeel wordt geveld over de kerk van Nederland, ook over ons allen persoonlijk. Maar in de dialoog ligt zeker geen oplossing. Een dialoog is meer dan een gesprek. Houd wat gij hebt. Leer weer leven uit Schrift en Belijdenis, waarin rijkdommen te vinden zijn. Geef die belijdenis niet op. Het is geen wisselgeld. Er is alleen hoop in de doorwerking van de Heilige Geest, Die dorre beenderen levend kan maken. Zo kan de kerk weer een zoutend zout worden. Dan ontstaat een eerlijk gesprek, zoals in Athene.

Men heeft in kringen van bijvoorbeeld de EO grote bewogenheid met de wereld getoond en vandaaruit is het gesprek opgebloeid. Dat gebeurde uit oprechte motieven, die we allen moeten zoeken. Maar er is nu te veel optimisme. De kerk, wij allen, zijn wereld geworden. Hoe wordt dat anders? Alleen door weder te keren tot de Heere. Dan ontstaat de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid.

P. Roos

Opstellen over een familie

Ik heb een poosje het bestaan van dit boek niet geweten, maar kwam het enkele weken geleden op het spoor. Het is een boek met een merkwaardige titel: *Aalders uit Mitling-Mark. Verzamelde opstellen*. Deze bundel is niet minder dan een familiechroniek, geschreven door dr. M.J. Aalders. Hij maakt van die uitgebreide familie deel uit.

Het is niet zomaar een doorsnee familie, dat geslacht Aalders. Het heeft heel wat mannen, ja vooral mannen, voortgebracht die hun sporen getrokken hebben in kerk, theologie en wetenschap. In dit boek wordt hun onderlinge familieverwantschap keurig op een rij gezet. Van een groot aantal van hen wordt een biografische schets gegeven. Toch vergt het bij elk verhaal nog best wat moeite om precies in beeld te hebben "van welke Aalders deze er één is". Vooral omdat er nogal wat overeenkomende voornamen zijn. Velen zijn naar elkaar vernoemd.

Zo komt de lezer drie keer ene Gerhard Jan Daniël Aalders tegen. De eerste werd geboren in 1855 in Amsterdam. Na een knallende ruzie met zijn vader vertrok hij als 23-jarige naar Londen. Op een kwaad moment stond hij daar op de Towerbridge, klaar om te springen en zo een eind aan zijn leven te maken. Het is er niet van gekomen. De Heere greep in zijn leven in. Hij is, na zijn studie in Kampen, vele jaren gereformeerd predikant geweest. Zijn zoon Gerhard Charles was in de eerste helft van de 20^e eeuw oud-testamenticus aan de VU te Amsterdam. Twee anderen met de voorletters G.J.D. waren classicus. De ene († 1991) was tot zijn pensioen de zeer geziene rector van het christelijk lyceum in Arnhem. De ander († 1987) was hoogleraar klassieke talen en geschiedenis, eveneens aan de VU.

G.J.D. Aalders

De familie Aalders is afkomstig uit Oost-Friesland in Duitsland. Gedurende 200 jaar, zo valt na te gaan, woonde zij bij of in de stad Leer, aan de oever van de Ems. De naam Mitling-Mark is de naam van het dorp waar de diepste wortels lijken te liggen. In 1817 verhuisde de stamvader van het geslacht, Gerhard Aalders, naar Leeuwarden. Rond 1850 woonden al zijn kinderen in Amsterdam. Hij zelf was klerk, zijn zoon Johannes Christiaan had een bedrijf in apothecaire behoeften en chirurgische instrumenten. Uit diens huwelijk werd onder anderen Gerhard Jan Daniel geboren.

De familie was aanvankelijk buitenker-

kelijk, althans niet meelevend, op het antikerkerlijke af. Maar vanaf deze G.J.D. werd het anders. Hij was de man die op wonderlijke wijze tot bekering kwam en die later predikant was. Zo worden ze geschetst, de een na de ander.

Ds. Johannes Christiaan Aalders († 1966), broer van de oud-testamenticus G.Ch., is bekend geworden als een van de medestanders van dr. J.G. Geelkerken die aan het eind van de jaren twintig de Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband stichtte. Later is hij met zijn gezin overgegaan naar de Nederlandse Hervormde Kerk. Deze J.C. had twee zonen. Eén van hen is Willem Aalders, later vooral bekend als dr. W. Aalders. Op de eerste kerstdag 2005, nog maar enkele jaren geleden dus, overleed hij op 96-jarige leeftijd. In die dagen typeerde iemand hem als "één die als weinig anderen in zijn boeken en artikelen een profetisch geluid heeft laten horen." Dat is niet te sterk gezegd. Deze dr. W. Aalders is voor mij dan ook de meest spraakmakende uit het toch al niet onopvallende geslacht Aalders.

W. Aalders

In deze bundel, samengesteld door verre neef M.J. Aalders, is aan dr. W. Aalders een tweetal bijdragen gewijd. Dat van Herman Oevermans en Johan Snel, eerder gepubliceerd in Wapenveld (1992), vind ik een hoogtepunt in deze bundel. In dit artikel komt W. Aalders veel zelf aan het woord. Hij tekent zijn levensweg als de domineeszoon die als tienjarig jongetje noodgedwongen meeverhuist naar Nederlands Oost-Indië. Na een jaar of zes komen ze alweer terug naar Nederland. Hij gaat studeren in Utrecht en wordt later hervormd predikant. Nog weer later, van 1967 tot 1975, was hij lector in de protestantse theologie aan de Universiteit van Nijmegen.

Dr. W. Aalders is vooral bekend geworden van zijn verzet tegen de modieuze, progressieve theologie van de jaren zestig en zeventig, toen theologie en prediking beheerst waren door de linkse maatschappij-kritiek. Het Evangelie was in die jaren bij velen gereduceerd tot maatschappelijke revolutie. Aalders kwam daartegenover op voor het authentieke christelijke gedachtegoed, dat bestaat uit Wet en Evangelie, gericht op het behoud van de zondaar. De titels van zijn boeken uit die jaren zijn sprekend: *In verzet tegen de tijd* (1964), *Theologie der verontrusting* (1968), *De grote ontsporing* (1971), *Burger van twee werelden* (1972) en *De tijdgeest weerstaan* (1984). Ik zeg niet teveel als ik wijlen dr. W. Aalders typeer als iemand die de geesten van zijn tijd doorzag. Zijn geschriften getuigden toen en getuigen nog van een diep inzicht in de crisis

waarin kerk en maatschappij destijds waren beland. Hij schetste ontwikkelingen die pas later voor anderen zichtbaar werden.

Dr. W. Aalders was een ook begaafd schrijver en een gepassioneerd spreker. De jaarlijkse conferenties van de *Vrienden van Kohlbrugge* trokken vele jaren achtereen extra bezoekers als Aalders sprak. Dan sprak hij over Luther en de angst van het westen, of over de betekenis van het 19^e-eeuwse Reveil, of over Groen van Prinsterer en diens betekenis voor het heden. Veel aandacht had hij ook altijd voor opvoeding en onderwijs. De taak en functie van de christelijke school en het christelijke gezin, met daarin vooral de taak van de moeder, had bij hem warme aandacht. En steeds weer viel op hoezeer hij de geest van zijn tijd kende en ontmaskerde. In Groen van Prinsterer, de veldheer zonder leger uit de 19^e eeuw, wist hij zijn voorbeeld en stimulator. Een bepaald woord van Groen citeerde hij meermalen: "Het belijden waartoe men wordt geroepen, staat telkens met de aard der tijden waarin men leeft, in verband. (...) Het belijden is het uitkomen voor de waarheid op het punt waar de verdediging het meest bezwaarlijk is, waar het belijden met lijden vergezeld is."

Open Brief

Dr. Aalders bracht dit belijden concreet in de praktijk. Vele jaren achtereen schreef hij onvermoeibaar zijn vele boeken en artikelen en hield hij zijn spreekbeurten. Als hij zijn stem liet horen of zijn bijdragen deed lezen, dan was het immer een tegendraads geluid. Een stem die tegen de modieuze revolutionaire stemmen van zijn tijd inging. Bewust is hem een professoraat namens zijn kerk onthouden, omdat hij niet meezong in het koor van de oppervlakkige theologie en prediking van zijn dagen. Ter gelegenheid van hervormingsdag 1967 publiceerde hij met enkele anderen de door hem geschreven *Open Brief*. Ik neem tenslotte enkele gedeelten uit die brief over.

"En zo worden wij door dit alles teruggevoerd tot die ene beslissende vraag, die altijd weer opnieuw beslissend is voor het bestaan en voortbestaan van de Kerk: de vraag naar de rechte, bijbelse prediking. Naar ons besef schort het daaraan: niet alleen vandaag, niet alleen sinds de laatste wereldoorlog, maar al sinds vele tientallen jaren. Hier ligt een oude en diepe schuld als een ban op de Hervormde Kerk, met name ook tegenover het volk Gods, dat in Afscheiding en Doleantie, maar ook in kleinere kerken en kringen de historische volkskerk verlaten heeft, om toch ergens een geestelijk dak te

vinden, waaronder het met de troost en tucht van het levende Woord Gods kon leven.

Rechte prediking is die prediking, waarin de genade werkelijk genade, dat wil zeggen het wonder van Gods vrijmachtige, verkiezende liefde is. En zonder dat wij nu willen pleiten voor een star confessionalisme in de Kerk, menen wij toch, dat ons in de drie reformatorische belijdenisgeschriften onzer Kerk zulk een prediking op een voorbeeldige wijze geschonken is, en dat er om die reden een levende gemeenschap met die belijdenis moet zijn.

De rechte prediking is dáárom waarachtige genade-prediking omdat zij niet alleen is Evangelie, maar ook Wet; niet alleen liefde, maar ook toorn; niet alleen redding, maar ook verlorenheid; niet alleen vergeving, maar ook gericht; niet alleen verkiezing, maar ook verwerping, niet alleen hemel, maar ook hel; niet alleen Koninkrijk, maar ook de eeuwige dood! Juist om die reden is de rechte prediking werkelijke troost, betoon van geest en kracht, reddend handelen Gods, omdat hier de vergeving, de genade, de verkiezing, de liefde Gods verkondigd worden tegen de donkere, diepe, ernstige achtergrond van de realiteit van de Wet, van de toorn Gods, van het gericht en van de verwerping. Doch om diezelfde reden is deze prediking ook een dwaasheid en ergernis voor de natuurlijke mens, die wel het Evangelie, maar niet de Wet; wel de

liefde, maar niet de toorn Gods; wel de genade, maar niet het oordeel; wel de verkiezing, maar niet de verwerping waar wil laten zijn. Dat de prediking het levende Heden van Jezus Christus zou zijn, die ons gesteld is tot een val en opstanding, kan die mens niet geloven.

Daarom moeten wij ervan verzekerd zijn, dat de rechte prediking geheel averechts staat op het levensgevoel van de moderne mens en dus voor de wereld nimmer aanvaardbaar is. (...) En toch, - dit zal een prediking zijn die geen voze retoriek meer is, geen intellectueel woordenspel, maar een gebeuren vol van "betoon van geest en kracht!" (...) Zou zulk een prediking niet het grootste geschenk zijn aan kerk en wereld in deze donkere eeuw? "En beproeft Mij nu daarin, of Ik u dan niet opendoen zal de vensteren des hemels en u zegen afgieten, zodat er geen schuren genoeg wezen zullen" (Mal. 3:10)."

Het zijn woorden die ook na meer dan veertig jaar het overwegen waard zijn.

N.a.v. Aalders uit Mitling-Mark. Verzamelde opstellen, onder redactie van M.J. Aalders. Uitgegeven in eigen beheer. Paperback. Geïllustreerd. ISBN 90-77157-06-0. 250 pag. Prijs € 25,00.

J.M.J. Kieviet

in verscheidene nieuwe kerkgebouwen de openingspredikatie uitgesproken. In 1639 mocht een nieuwe stenen kerk in Wormerveer gebouwd worden in plaats van de vroegere houten kerk. Het is uiteraard reden tot blijdschap als er een nieuw kerkgebouw in gebruik mag worden genomen. Maar dan liet Borstius in zijn preek doorklinken dat een nieuw kerkgebouw nog geen nieuw kerkvolk betekende. Vernieuwing van hart en leven is onmisbaar nodig zal het wel zijn voor de eeuwigheid. Borstius stond bekend om zijn ijver. Zonder aanzien des persoons predikte hij het woord. Hij spaarde hoog noch laag, rijk noch arm. Hij was concreet in het aanwijzen van de zonden. Het bestraffen van de zonden moest in elke preek vooropstaan zo meende Borstius. Het moest de prediker gaan om een levend geloof dat zich zou openbaren in een christelijke levenswandel. Borstius had diepgaande kennis van het menselijk hart en van wat er leefde in de schuilhoeken van dat hart. Borstius ontleedde in de preek eerst de tekst en dan het hart. Zijn prediking riep ook weerstand op. Hij koos duidelijk positie tegen de pruiken. Hier valt te denken aan zijn befaamde preek over 'Het lange haar.' Ook dat leverde hem vijandschap op. Dwalingen wees hij aan en hij weerlegde ze. Hierdoor kreeg hij de naam van onruststoker. Maar de Heere gaf hem kracht zodat hij staande bleef tegenover zijn vijanden. In 1674 mocht hij zijn jongste zoon bevestigen als predikant van Bovenkarspel bij Enkhuizen. Ook in 1674 stierf zijn oudste dochter en in 1678 zijn geliefde vrouw. Sinds 1672 was hij zelf mankerende. In 1680 verergerde zijn ziekte. Op zijn sterfbed mocht hij troost putten uit Jesaja 30:15 "In stilheid en vertrouwen zou uw sterkte zijn." Op zijn sterfbed had hij veel last van niersteen, wat hem veel pijn berokkende. Maar zijn einde was vrede. Zijn laatste woorden waren: "In zulke stormen ende baren, is met ons de Heere der heirscharen." Op de leeftijd van bijna 68 jaar mocht hij ingaan in de rust die er overblijft voor het volk Gods. Ds. Borstius is nog bekend vanwege zijn vragenboekje opgesteld voor kleine kinderen: "Korte vragen voor de kleyne Kinderen". Dit vragenboekje verscheen in 1661 en is vele malen herdrukt, zelfs verscheen het in het Maleis. Ook zouden meerdere prekenbundels te noemen zijn.

Bekering

Uit bovenstaande is al gebleken dat Borstius uitdrukkelijk sprak over de noodzaak van wedergeboorte en waarachtige bekering. Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de inhoud van een preek over Jeremia 31:18 Bekeer mij, zo zal ik bekeerd

Sprekend verleden

JACOBUS BORSTIUS

Levensloop

Jacobus Borstius leefde van 1612- 1680. Hij werd geboren 15 juli 1612 te Purmerland (nabij Purmerend) en stierf 1 juli 1680 te Rotterdam. Zijn vader en moeder waren van eenvoudige afkomst. De predikant van Purmerland bemerkte de grote gaven die Jacobus al in zijn vroege jeugd had. Daarom drong hij er bij de ouders op aan dat Jacobus zou gaan studeren. Later getuigt Jacobus Borstius ervan dat hij veel onderwijs van zijn plaatselijke predikant heeft ontvangen. Aan de latijnse school in Haarlem heeft hij Latijn en Grieks geleerd. Na enige tijd vervolgde hij zijn studie in 's Hertogenbosch. Die stad was in 1629 door Frederik Hendrik ingenomen. In 's Hertogenbosch hielden Voetius, Udemans en Swalmius twistgesprekken met de roomse geestelijkheid. In Leiden volgde Jacobus Borstius zijn theologische opleiding. Hier kreeg hij onderwijs van Jac. Trigland, Polyander,

Thysius en Walaeus. Borstius kreeg in 1636 de pestziekte, maar mocht daarvan herstellen. Hij had veel contact met ds. Goodyear in Leiden. Hierdoor leerde hij het Engels goed beheersen en vertaalde later werken van Samuel Rutherford en James Durham vanuit het Engels in het Nederlands. Meermalen is hij ook voorgegaan in diensten in de Engelse kerk op diverse plaatsen in ons land. De eerste gemeente van Borstius was Wormerveer en Zaandijk (1638-1644). In die tijd huwde hij ook. Daarna stond hij in Dordrecht (1644-1654). Zijn laatste gemeente was Rotterdam (1644-1680). Hij stond bekend als een welsprekend prediker en van alle zijden stroomden dan ook de hoorders toe om hem te beluisteren. Het is van hem bekend dat er al kerkvolk om 5 uur voor de deur stond als hij om 9 uur zou voorgaan. In alle ernst en getrouwheid hield hij zijn hoorders voor dat het wonder van de wedergeboorte noodzakelijk was om tot het vernieuwde kerkvolk te behoren. Tijdens zijn leven heeft hij

zijn, want Gij zijt de HEERE mijn God. Borstius zegt eerlijk in deze preek dat er hoorders zijn die onbewogen blijven onder de prediking. Hij zegt dat zij nog minder bewegen dan de stoelen of banken waarop zij zitten. Die stoelen en die banken zouden eerder in beweging raken dan dat deze hoorders bekommerd zouden worden over de welstand van hun ziel of zouden trachten naar ware bekering. We geven een kort citaat uit deze preek: Ja, de stoelen en de stenen zouden eerder spreken, als dat zij eens zouden vragen; wat moeten wij doen, om in de hemel te komen? Zij zullen eerder een ijverig predikant beschuldigen, dat hij door zijn hard prediken beroerte maakt, oproer en onrust verwekt, dan dat zij God zouden bidden, dat Hij hen wilde bekeren. Borstius tekent de doodstaat van de mens. Het verstand van de mens is van nature verduisterd en verkeerd. De wil is boos en verdorven. De bekering van een mens is dan ook een groot wonder. Borstius zegt dat wanneer men de zon en de maan van loop zag veranderen, als de zon bijvoorbeeld opging in het westen en onderging in het oosten, dan zouden de mensen verwonderd zijn. Geen minder wonder is de bekering van een mens. Alles verandert van richting. De Heere geeft een nieuw hart. Het wonder der wedergeboorte wordt werkelijkheid. Goddelijke kracht maakt de mens los uit de ketenen der duisternis en uit de strikken van de satan. Het gemoed wordt vernieuwd. Een rein hart wordt geschapen. De Heere maakt doden levend. Hij geeft blinden het gezicht. Bekering is een nieuwe geboorte. Borstius zegt daarvan: Heeft dan God, zoals de rabbijnen zeggen, de sleutel van de lichamelijke baarmoeder, zodat Hij vruchtbaar maakt, die het Hem belooft en zou de geestelijke geboorte niet van Hem komen? Zo besluiten wij dan, dat de mens bekeerd wordt door de genadige werking Gods en niet door zijn eigen kracht. Borstius weerlegt ook dwalingen in zijn preken. Duidelijk wordt door Borstius de vrije wil in deze preek bestreden. We lezen daarvan: welke macht is er in de duisternis om zichzelf levend te maken? Ja, daar is een tegengestelde kracht, de duisternis haat en verdrijft het licht en de dood vernietigt het leven en strijdt voortdurend daartegen. Het is niet degenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods. Wel heeft de mens de plicht de middelen te gebruiken. Borstius wijst ook duidelijk de misvatting aan dat het niet voldoende is om netjes te leven. De Heere bekeert onfeilbaar, zeker en onwederstandelijk. Hij geeft een nieuw hart, Hij neemt het stenen hart weg, Hij maakt dat Zijn kinderen in Zijn inzettingen wandelen en Zijn rechten

bewaren en doen. Als God een mens bekeert betekent dat niet dat de mens de mogelijkheid wordt gegeven om te gaan geloven, maar het houdt in dat de mens ook daadwerkelijk gelooft. Het doel van de prediking beschrijft Borstius duidelijk: al dat prediken dient tot hetzelfde doeleinde waartoe God het ingesteld en altijd gebruikt heeft, om de mens te vernederen en uiterst verlegen te maken, opdat hij als hij geen raad bij zichzelf ziet, ootmoedig tot God zou komen, op zijn knieën neervallen en ernstig bidden, zoals Efraim hier doet.

Merktekenen van bekering

In de preek over Jeremia 31:18 noemt Borstius ook merktekenen van de bekering. Hij zegt dat de bekeerden een heel andere weg gaan dan de onbekeerden. Zij wandelen niet meer op de brede weg, maar op de smalle weg. Dat houdt overigens niet in dat een bekeerde geen zonden meer zou zoen, maar hij wentelt niet in de zonde, gelijk een zeug in het slijk. Een bekeerde heeft een vermaak in de Wet Gods. Ook acht hij alles voor schade en drek om de waardigheid van Christus. Zij die bekeerd zijn leven niet alleen anders dan de onbekeerden, maar zij hebben ook in al hun doen een heel ander oogmerk. Onbekeerden doen en laten van alles om mensen te behagen, om geen moeite te krijgen, maar niet uit het geloof, niet om God te behagen. Gods kinderen vinden het niet het allergergste als hun naam door het slijk zou worden gehaald, maar zij treuren er het meest over als Gods Naam wordt onteerd. Een treurige ziel zal misschien uitroepen dat hij nog zoveel tekort komt. Dan zegt Borstius: "Doch houdt moed. Ziet gij uw zonden, merkt gij uw gebreken, denk dan: dit is geen satans werk, dat ik mijn zondigheid dus merk. 'Hebt goede moed, Hij roept u!' zeiden zij tot de blinde. De Heere roept u, die vermoeid en belast zijt en Hij belooft u verkwikking. Zijt gij radeloos bij uzelf, Hij is wijs van raad en machtig van daad. Houdt aan bij hem, Hij zal u niet ongetroost laten gaan; gij zult barmhartigheid verkrijgen en genade vinden ter bekwaamer tijd. De schreiende zondares, de beschaamde tollenaar, de bitterlijk wende Petrus zijn niet verstoten. Zo zult ook gij zonder troost niet weggezonden worden, door Hem, Die gekomen is om de treurigen Sions te vertroosten." Borstius roept bekeerden op tot medelijden met onbekeerden. Hij wijst op de noodzaak van het gebed voor hen en het vermanen van hen. We geven opnieuw een citaat: "om al het goed van de wereld mocht gij niet willen, dat gij nog onbekeerd waart, want al het goud en zilver dat op aarde is zou u niet kunnen verlossen van de hel en brengen tot een bete-

re wandel; dat komt alleen van Christus' bloed. En daarom al de verzekering die Efraim heeft, dat hij zal bekeerd en zalig worden, steunt alleen op Gods genadeverbond, zoals blijkt uit de volgende woorden: 'Want Gij zijt de HEERE, mijn God'." Gods belofte en trouw zijn vaster dan de hemel en de aarde. Het is Gods trouw dat Hij Efraim niet laat voortgaan op de zondeweg, maar dat Hij bekering werkt. Uit de tuchting blijkt dat God niet wil verderven, maar behouden.

Wie dienen wij?

Het slot van de preek over Jeremia 31:18 geeft aanleiding tot het stellen van deze vraag. Het komt er maar op aan dat in waarheid met Efraim gezegd zou kunnen worden: de HEERE is onze God. Borstius zegt eerlijk dat velen roemen over hetgeen hun niet toekomt. Ze spreken over God en Zijn genade en zij hebben er in werkelijkheid niets van: "en derhalve die ze het meest in de mond hebben, dragen ze dikwijls het minste in het hart en tonen ze het minste in hun werken. Velen zijn met de schijn vergenoegd en als zij de naam hebben, dat zij Gods volk zijn, dan dragen zij weinig zorg over de rest." Je kunt niet zeggen dat de HEERE je God is als je duidelijk de wereld dient. Er zijn er ook die zich andere goden maken en met hun hart van de Heere zich afkeren. Borstius schrijft: "Als gij een verslagen hart kon krijgen door de overdenking van uw zonden en dan tot Christus gaan, door Wie God uw God is geworden, gewis, gij zult geholpen worden. En dan zullen Zijn geboden u aangenaam zijn en Zijn juk liefelijk en Zijn last licht zijn. Dan zult gij bereid zijn om niet alleen alles te doen wat hij wil, maar ook alles te lijden wat u om zijn Naam wordt aangedaan. Ja, gij zult u verheugen, als gij om Zijnentwil gesmaad wordt, omdat Hij om uwentwil de smarten der hel en de last van de toorn Gods gedragen heeft. Want omdat Hij uw God is, zo zal Hij u de kracht Zijns Geestes niet weigeren, als gij Hem op dit fundament daarom bidt. Lukas 11:13. God uw God en Vader zijnde, zal veel gewilliger zijn om geestelijke gaven te geven, dan de aardse vaders zijn om hun kinderen van tijdelijk voedsel te verzorgen. En gij zult dan dit besluit bij uzelf maken: Is God zo goed en getrouw aan mij, dat Hij Zichzelf en al Zijn eeuwige goederen aan mij overgeeft en verbindt, dan mag ik Hem niet ontrouw zijn: waar is zulk een God als de Heere? Die is mijn Schild, mijn Loon, mijn Leven, en Zaligheid, Hem wil ik dienen. Hier ben ik, spreek Heere, Uw knecht hoort! Heere, wat wilt Gij dat ik doe? Mij geschiede naar Uw wil. Gij zijt mijn God! Daarop zal de Heere antwoorden: 'Gij zijt Mijn volk'. Och, hoe zalig is dat volk! Zij zullen eeuwig loven

de Heere hun God! Halleluja! Looft gij knechten des Heeren, looft de Naam des Heeren. De Naam des Heeren zij geprezen, van nu aan tot in der eeuwigheid! Amen!"

A. van Heteren

Vragenrubriek

(Kerkenraads-)lid blijven of niet? (1)

Naar aanleiding van het artikel "Zorgelijke ontwikkelingen" in ons blad van november 2006 heb ik behoorlijk wat reacties gekregen van mensen, die zich in de getekende situaties herkenden en die om raad vroegen wat te doen. Ik wil proberen er nu op in te gaan. Al zijn alle gevallen verschillend, toch is de nood één. Ik zal proberen om er in een tweetal artikelen op in te gaan. Al is daarmee het laatste woord nog niet gezegd!

Want de zaak zelf is behoorlijk ingewikkeld voor de vraagstellers. Wat moet je doen als de gemeente, waarvan je al vele jaren lid bent, steeds verder van het door jou gewenste en als juist geachte spoor afgaat en je je onder liturgievorm en de inhoud van de prediking niet meer vinden kunt? Wat moet je doen als je als kerkenraadslid mede verantwoordelijk bent voor besluiten, waar je het in het geheel niet mee eens bent? Moet je nu je oude, vertrouwde gemeente, waar ook je ouders en zelfs grootouders nog lid van waren, gaan verlaten omdat er nu samenwerking met de GKV wordt begeerd? Wat moet je doen als er in de buurt geen andere kerk van onze eigen denominatie is te vinden, waar alles nog is zoals vroeger, zowel wat de liturgie als wat de prediking betreft? Moet je van kerk veranderen? Mag dat wel? Hoe moet je je opstellen als je door kerkenraad en gemeente als lastpost wordt ervaren, die overal op tegen is, terwijl je helemaal geen lastpost wilt zijn? Wat te doen als het verlaten van je gemeente een scheur in de nu nog zo hechte familie zal veroorzaken? En hoe toch te handelen als je eigen vrouw het niet met je eens is?

U ziet, het zijn nogal wat vragen en ze spreken van een grote nood. Wat nu op deze noodkreten te antwoorden?

Ik zou in de eerste plaats willen wijzen op de mogelijkheid, tevens de noodzaak om het voor de Heere neer te leggen en Hem om uitkomst te vragen. Zie dit niet als een goedkope dooddouner. Alles moeten we leren bespreken met de Heere. In alles moeten we naar Zijn wil en weg vragen. En de Heere hoort uw stem, uw smekingen en uw klagen! Toch is het ook goed om deze dingen

eens met elkaar te overwegen en, kon het zijn, elkaar in deze moeilijke dingen een helpende hand te bieden.

Ik voor mij kan deze noodkreten heel goed aanvoelen en begrijpen. Zitten namelijk allen die zich, niet zonder oorzaak, aan Bewaar het Pand verwant weten, niet in hetzelfde schuitje? De vraagstellers voelen zich in hun eigen gemeente niet thuis. Maar wie kent niet dat gevoel van vervreemding, bijvoorbeeld als ambtsdrager op een classisvergadering! Je wordt meer en meer een eenling, alleen uiterlijk al vanwege je zwarte pak. Velen van de afgevaardigden hebben er geen flauwe notie van dat wij ons bijvoorbeeld al stoten aan ambtsdragers die in het licht gekleed en met bijvoorbeeld spijkerbroek aan de kerkelijke vergaderingen bijwonen. En hoe ongemakkelijk voel je je niet als in openbare gebeden de Heere steeds als Vader aangesproken wordt, als zou Hij ons aller Vader zijn. Het trieste is dat we al zover uiteen liggen dat een gesprek hierover niet meer mogelijk is. "Maar we zijn toch allemaal kinderen van God?" riep een ouderling, al weer jaren geleden, verbijsterd uit, wijzend op alle classicale afgevaardigden, toen hij ontdekte dat daar wat anders over gedacht werd. Het geloof wordt door velen verondersteld!

Ja, dat maakt je eenzaam. Heeft men nu echt niet door dat onze kerken niet meer zijn wat ze waren in de jaren 50 van de vorige eeuw bijvoorbeeld? Is men nu echt serieus als gezegd wordt dat in die en die gemeente nog precies zo wordt gepreekt als in 1950? Dat gebeurt hoor! Het valt nooit en nergens mee als je in de minderheid bent; als ambtsdrager niet, als prekend student niet, (die zich aan Jan en alleman moet aanpassen en zijn eigen principes geweld moet aandoen), en voor u als behoudend lid van uw gemeente ook niet!

Een vraag of het juist is als dominees onze kerken verlaten en tot een ander kerkverband overgaan, kan ik met nee beantwoorden. Naar mijn gedachten moet een predikant blijven waar de Heere hem geplaatst heeft, zolang als dat mogelijk is. We hebben een goede opleiding in Apeldoorn gehad. We hebben van de Heere een plaats binnen de kerken mogen krijgen. Een plaats waar je je thuis mag voelen. Blijf daar trouw. Als je heen gaat laat je ook broeders achter. Je geeft bij je vertrek, misschien onbewust, toch aan buitenstaanders het idee dat degenen die christelijk gereformeerd blijven, het allemaal wat gemakkelijker opvatten en niet wakker liggen van de kerkelijke situatie.

Met niet-dominees ligt het anders. Als bewaar-het-pand-dominee sta je in een bewaar-het-pand-gemeente. Maar als

je een eenling wordt in je gemeente, en bovenal als je geen voedsel meer krijgt voor je arme ziel, dan moet je onder bid-dend opzien tot de Heere overwegen hoe je weg verder moet gaan.

Maar ga niet zomaar weg! Maak duidelijk waarom je afscheid neemt. En: probeer bij het kerkverband te blijven. Overgaan tot een ander kerkverband is ingrijpender dan je denkt. We zijn toch opgevoed, als het goed is, met een gezond kerkelijk besef, al is kerkisme ook weer niet goed. Laat de minderheid niet kleiner worden!

Een besluit om heen te gaan neem je niet zomaar. Het kan zelfs grote offers kosten. Onbegrip binnen de familie, met alle gevolgen van dien. Velen hui-veren daar begrijpelijk voor terug. Maar als het goed is weten je kinderen toch hoe je erover denkt? Als het goed is bespreek je toch alles met elkaar? Als er onder de vraagstellers mensen zijn die echt bezwaren hebben tegen de inhoud van de prediking, dan is dat toch onder-werp van gesprek binnen de familie? Ik weet, terwijl ik dit schrijf, dat dit heel erg moeilijk is. Ik weet van gevallen, waarin binnen families juist niet over kerkelijke zaken en standpunten wordt gesproken, omdat men de vrede wil bewaren en de sfeer niet wil bederven. Moeilijker wordt het als man en vrouw van inzicht verschillen wat de wezenlijke geloofsvragen en de visie op Gods Woord betreft. In een goed, christelijk huwelijk, moet je het over de wezenlijke dingen gewoon eens zijn. Smaken blijven verschillen, maar er is slechts ene waarheid. Het enige advies dat ik bij dergelijke gevallen kan geven is toch: in gesprek blijven met elkaar en elkaar aanspreken op Gods Woord. Dat moet ons richtsnoer zijn en niet onze gedachten over Gods Woord. Het "ik zie het zo en ik zie het anders" is vandaag de dag niet van de lucht. Het gaat ook niet om een bepaalde mening over Gods Woord. Gods Woord heeft een mening over ons en daar moeten we achter komen. Daar moeten we voor leren buigen. Gods Woord leert ons dat we van nature verloren Adamskinderen zijn die van nieuws geboren moeten worden. En kunnen worden. Omdat God machtig, gewillig en genadig is. Ik hoop de volgende keer verder te gaan.

K. Hoefnagel

Boekbespreking

Drs. W. Chr. Hovius, *Vrolijk als een Held, gebonden, 59 blz., € 8,90, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 978-90-336-0742-4.*

Dit kleine, handzame boekje bevat vijf meditatie over de zon. De eerste meditatie gaat over de schepping van de zon n.a.v. Genesis 1:16 "God dan maakte die twee grote lichten; dat grote licht tot heerschappij des daags." De tweede over zonsopgang in Pniël n.a.v. Genesis 32:31 En de zon rees hem op, als hij door Pniël gegaan was; en hij was hinkende aan zijn heup. De derde over de zon als bruidegom en als held n.a.v. Psalm 19: 6 "En die is als een bruidegom, uitgaande uit zijn slaapkamer, zij is vrolijk als een held, om het pad te lopen." Iets uit deze meditatie willen wij u doorgeven. "Ooit zei een trotse, heidense monarch tot een vrome Jood: 'Waar is uw God? Laat hem eens aan mij zien.' De Jood antwoordde: 'Ik kan u mijn God niet laten zien, maar komt u met mij mee en ik zal u een van Zijn boden laten zien.' Ze gingen samen naar buiten en de Jood wees de heidense vorst op de zon die aan een wolkeloze hemel stond te stralen. 'Kijkt u eens naar de zon.' De vorst zei: 'Dat kan ik niet, mijn ogen doen pijn.' Toen zei de Jood: 'Hoe zou u dan kunnen denken dat u het aangezicht van God kunt aanschouwen op Wiens toorn de grondvesten van de aarde beven?'" De vierde over zonsverduistering n.a.v. Matth. 24:29 "En terstond na de verdrukking dier dagen, zal de zon verduisterd worden." We stemmen in met de woorden die we lezen op blz. 43 "Roept de komende zonsverduistering niet krachtig op tot bekering voordat het gericht gehouden wordt en het voor eeuwig te laat is? Nog schijnt de zon aan de hemel, nog is er tijd, maar zo blijft het niet! Laat toch de toorn van God niet definitief tegen u ontbranden!" De laatste over Efeze 4: 26 "...de zon ga niet onder over uw toornigheid." In deze meditatie wordt een uitspraak van wijlen ds. W.L. Tukker aangehaald die gezegd en geschreven heeft: 'De gereformeerden mochten wel eens wat meer ethisch leven.' Een oude verklaring van de tekst van deze meditatie zegt: 'Laat de toorn niet de gehele nacht voortduren, zodat het nacht wordt in uw ziel' Het boekje lijkt mij gezien het kleine formaat (ongeveer de grootte van een klein psalmboekje) bijvoorbeeld heel geschikt om te geven aan iemand die in het ziekenhuis ligt. De letter had wat mij betreft iets zwarter gemogen, dat bevordert de leesbaarheid. Misschien kan aan die wens voldaan worden bij de uitgave D.V. van de volgende deeltjes over de maan en de sterren.

Drs. L.A. Burger, *Opmerkelijk, paperback, 70 blz., € 9,50, ISBN 978-90-76430-48-5, Uitgave Frits Hardeman, Ede.*

Dit boekje bevat een aantal columns die door de auteur in verschillende kerkbladen zijn geschreven: het kerkblad van de hervormde gemeente Rijssen en van de hervormde gemeente Den Ham onder de schuilnaam 'Opmerker.' Van daar de titel van dit boekje. De auteur is jarenlang bij het onderwijs werkzaam geweest en heeft daarna theologie gestudeerd. Na zijn doctoraal en kerkelijk examen heeft hij als Pastoraal Werker in de gemeente van Den Ham gewerkt.

In dit boekje klinkt warme belangstelling en meeleven door met hen die in dit leven op een zijspoor zijn terechtgekomen, die verdriet hebben of die aan het einde van hun leven gekomen zijn. Er wordt bijvoorbeeld geschreven over de zorg van een man voor zijn demente vrouw, over het omzien naar zwervers en het heimwee van een Irakees naar zijn vaderland. We lezen in dit boekje ook over Malta. Dan gaan de gedachten uit naar de schipbreuk die Paulus heeft meegemaakt. Je treft daar de St. Paulus grot aan. Daar zou Paulus tijdens zijn verblijf van drie maanden op Malta zijn geweest. Via Malta is Paulus te

ZENDINGSdag 2008

De klassicale zendingsdag wordt dit jaar gehouden op DV zaterdag 28 juni 2008. Een dag van bezinning, ontmoeting en verkoping ten bate van de zending. Voor de kinderen is er naast de vertelling ook een speciaal kinderprogramma.

Programma

Het thema voor deze dag is: "*Werk met een Opdracht*".

Ochtendbijeenkomst (10-12 uur)

Opening - *De HEERE regeert / de macht van Christus*

(Mattheüs 28 : 18)

Ds. M. J. Kater (Zeist)

Deelthema 1 - *De HEERE beveelt / de opdracht van Christus*

(Mattheüs 28 : 19)

Ds A. A. Egas (Middelharnis)

Deelthema 2 - *De HEERE belooft / de nabijheid van Christus*

(Mattheüs 28:20)

Ds. J.W. Wüllschleger (Zeewolde)

Kindervertelling

Pauze

Middagbijeenkomst (13:30 - 15:45)

De praktijk - *Werken met een Opdracht*

Ds. E. Everts (Guatemala)

Lokatie

De zendingsdag wordt bij mooi weer gehouden in het Zeisterbos (achter de hertenkamp aan de Woudenbergsesweg). Bij regen of natte grond wijken we uit naar de Rehobothkerk van de Gereformeerde Gemeente (hoek Bergweg/Joubertlaan, naast de Watertoren en de CGK). Informatie vindt u enkele dagen voor de zendingsdag op de website van onze gemeente (www.zeist.cgk.nl).

Verzoek

Wanneer we de zendingsdag in het Zeisterbos houden, willen we u vragen de auto niet in het bos parkeren. Ook vraagt de Stichting Utrecht Landschap of de omgeving schoon en intact achtergelaten wordt. We hebben vertrouwen in uw medewerking.

Wij roepen u en jou van harte op om de zendingsdag op D.V. zaterdag 28 juni mee te maken!

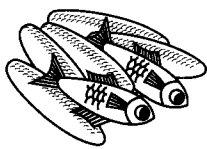
De zendingscommissie CGK Zeist

Rome gekomen om daar voor de hoogste ambtsdrager, voor de keizer van het grote Romeinse wereldrijk, te getuigen. Ook wordt geschreven over het graf van de vrouw van Abraham Kuyper in Meiringen in Berner Oberland. Kuyper ging vaak op vakantie naar Zwitserland om hier genezing voor zijn kwalen en rust en ontspanning te vinden. Tijdens één van

hun vakanties is zij hier overleden op de leeftijd van 57 jaar. Aan het eind van deze column staat dat het er eigenlijk niet zoveel toe doet waar we begraven liggen. Het komt er op aan door genade vreemdeling geworden te zijn op deze aarde. Vreemdelingen zoeken immers het vaderland dat Boven is.

Bonisa

Z E N D I N G

Noodhulp
Aardbeving
CHINA

Aardbeving

Het zuidwesten van China is zwaar getroffen. In het bergachtige gebied, waar het epicentrum van de beving ligt, zijn duizenden mensen dakloos. De ramp veroorzaakt diep persoonlijk leed. Noodhulp is urgent.

Help mee!
Hulp komt aan!

Maak vandaag nog uw gift over!

Postbank 31.555.32 o.v.v. Aardbeving
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

De schade van de ramp is enorm.

Er is dringend gebrek aan: dekens, water, voedsel en medicijnen. Bonisa wil € 30.000 beschikbaar stellen voor hulp aan de slachtoffers. Zullen de Chinese christenen niet tevergeefs naar uw hulp uitzien? "...geeft gij hen te eten."

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiehuizen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

Zorg dichtbij

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur